

Nr. 2 (425)
2022 m. vasaris

Kaina
1 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Aprūpinimas techninės
pagalbos priemonėmis

**N. ŠAMAKOVA: stengiuosį pasinaudoti
gyvenimo galimybėmis**

Sveikiname Vasario 16-osios progą!

ŠIAME NUMERYJE

2–3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Netekties išgyvenimas

MES IR VISUOMENĖ

4 Saugaus interneto savaitė

5 Aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis

6 Kurčiųjų įmonių padėtis ir ateitis

GESTŲ KALBA

7 Nustatyta vertimo paslaugų teikimo tvarka

JAUNIMAS

8–9 N. Šamakova: stengiuosi pasinaudoti gyvenimo galimybėmis

MŪSŲ ŽMONĖS

10–11 Ilevai Aužbikavičienei atminti

KURČIŲJŲ KULTŪRA

11 Kurčiųjų istorijos, meno ir kultūros muziejus JAV

12 Suomijos kurčiųjų muziejus

12 Airijos kurčiųjų paveldo centras

MENAS

12–13 Karpiniaus išdabinta mokykla

UGDYMAS

13 Žirafa Ella moko vaikus pažinti emocijas

14 Atšventė šimtadienį

14 Lietuviška mokykla vakar ir šiandien

PASAULIO KURTIEJI

15 Kurtieji diktoriai patirties semiasi iš britų

SPORTAS

16 Antrokai mokosi plaukti

Viršelyje – Ninos Šamakovos asmeninio albumo nuotr.

Trumpai APIE MUS

Dabar nereikia rodyti galimybių paso.

Galimybių paso nuo vasario 5 d. nereikia rodyti nei parduotuvėse, nei kavinėse, nei renginiuose. Tačiau privaloma, kaip ir anksčiau, uždaroje erdvėje dėvėti kaukes ar respiratorius, renginiuose – respiratorius, tarp asmenų išlaikyti 2 m atstumą, o prekybos vietose turi būti 1 asmeniui užtikrinta 15 m² erdvės. Paslaugų gavėjams uždaroje patalpoje paslauga teikiama ne ilgiau kaip 15 min. ir vienu metu kabinete gali būti vienas paslaugos gavėjas.

Lietuviai nori žinoti apie gestų kalbų padėtį Europoje.

Todėl lietuviai susipažino su gestų kalbų padėtimi 3 Europos šalyse.

Gestų kalbų padėtį tose šalyse palygino su gestų kalbos padėtimi Lietuvoje.

Gestų kalbų padėtį aprašė 2 leidiniuose.

Toks aprašymas palengvins parengti Lietuvių gestų kalbos įstatymą.

Neįgalųjų reikalų departamento ir Lietuvių gestų kalbos vertimo centro užsakymu, LKD atliko **gestų kalbos statuso ir gestų kalbos vartojimo teisinio reguliavimo Lietuvoje ir ES šalyse** (Suomijoje, Švedijoje, Airijoje) lyginamąją analizę bei, atsižvelgdama į jos rezultatus, parengė **gaires** (rekomendacijas). Prieš tai buvo svarstoma, ar geriau LGK statusą įtvirtinti Konstitucijoje, ar atskirame įstatyme. Atlikta analizė rodo, kad dauguma ES šalių gestų kalbas pripažįsta kaip natūralias

kalbas, o ne komunikavimo priemonės. Dėl šios priežasties dažniau renkami atskira įstatymą. Tokiu atveju įtvirtinamas ne tik gestų kalbos statusas, bet ir apibrėžiamos konkrečios kalbinės teisės bei pareigos. Šiuo metu gestų kalbos įstatymai priimti 15 Europos valstybių. „Analizė“ ir „Gaires“ parengė Kęstutis Vaišnora, Martyna Balčiūnaitė, Marija Židonienė.

Lietuvos kurčiųjų draugijoje atsakingieji asmenys yra

Respublikinė valdyba.

Respublikinė valdyba nusprendė

2022 m. gegužės 7 dieną

surengti suvažiavimą.

Suvažiavimas – tai Kurčiųjų draugijos atstovų iš įvairių Lietuvos vietų susirinkimas.

Respublikinė valdyba parengė suvažiavimo programą.

Pirmame 2022 m. sausio 28 d. RV posėdyje nuspręsta suvažiavimą rengti Panevėžio KRC, adresu: Geležinkelio g. 2, Panevėžys. Suvažiavimas, atsižvelgus į Lietuvą tuo metu esamą pandemiją, vyks arba tiesiogiai, arba nuotoliniu būdu, „Zoom“ platformoje (tuomet kiekvienam delegatui bus siunčiama prisijungimo nuoroda). Suvažiavimo metu bus pristatytos ir tvirtinamos LKD veiklų ir finansinė ataskaitos, vyks rinkimai į LKD Valdybą 2022–2023 metų laikotarpiu. Iš viso bus renkami 3 nauji RV nariai, vietoj atsistatydinusių Tomo Ivanausko, Monikos Kumžaitės, Daivos Čekanavičiūtės. Kandidatuoti į RV gali visi LKD nariai, jų pareiškimų laukiama iki kovo 23 d. Kokia kandidatavimo tvarka, kur kreiptis, daugiau informacijos LGK – pasinaudojus šalia esančiu QR kodu.

Taip pat posėdyje Izolda Rakauskaitė patvirtinta nuolatine Panevėžio kurčiųjų įmonės direktore, apsispręsta dėl visų 2022 m. eilinių RV posėdžių datų ir kt.

Kauno kolegija iki šiol savo studentams siūlė mokytis 14 užsienio kalbų. Nuo šiol studentai čia gali mokytis ir lietuvių gestų kalbos. Tai bus jau penkiolikta kalba. Gestų kalba yra kalbama rankomis ir ja kalbant naudojamos veido išraiškos. Gestų kalbos moko Mykolas Balaišis.

Kai kurios moterys ir mergaitės šeimoje patiria smurtą. Smurtas yra moterų teisių apribojimas, patyčios iš jų, kartais mušimas. Lietuvos kurčiųjų draugijos specialistai parengė moterims pagalbos planą. Pagalba kurčioms moterims bus teikiama bendraujant su jomis gestų kalba. Gestų kalba kurčioms moterims yra geriausiai suprantama.

Vienas LKD šių metų svarbiausių tikslų – kad Moterų informacijos centras (MIC) ir Specializuotos kompleksinės pagalbos centrai (SKPC) pradėtų teikti paslaugas smurtą patyrusioms kurčioms ir neprisigirdinčioms moterims ir merginoms. Kadangi minėtų centrų specialistai nemoka LGK, paslaugos bus teikiamos dalyvaujant Vertimo centro (LGKVC) vertėjams, pagalba pradedama teikti jau dabar. LKD kartu su partneriais (MIC ir SKPC) baigia rengti pagalbos kurčioms moterims teikimo strategiją. Joje numatyta, kad pagal situaciją patyrusi smurtą kurčia moteris gali konsultacijos kreiptis tiesiai į SKPC „Skype“ programa; gali kreiptis į BPC kurtiesiems pritaikyta skubiosios pagalbos numerio 112 mobiliąja programėle ir bus sprendžiama, ar reikalingas policijos įsikišimas. Taip pat gali kreiptis į savo kurčiųjų reabilitacijos centrą. Visais 3 atvejais numatytas kelių žingsnių planas, kaip moteriai kuo skubiau padėti ir užtikrinti visos pagalbos metu LGK vartojimą. Daugiau informacijos ➡

LGK mokymas Kauno kolegijos Kalbų centre yra prilygintas užsienio kalbos mokymui ir yra įtrauktas į laisvai pasirenkamų dalykų sąrašą. LGK mokytis šiuo metu užsirašė 16 studentų. Kauno kolegija – antra pagal dydį Lietuvos kolegija, kurioje studijuoja per 5000 studentų ir jiems siūloma daugiau kaip 50 studijų programų. Nenuostabu, kad LKD viceprezidento M. Balaišio vedamus užsiėmimus susirinko lankyti skirtingų specialybių studentai, bet daugiausia tarp jų – bendrosios praktikos slaugytojų. Pagal parengtą 100 ak. val. programą šį semestrą suplanuota surengti 16 paskaitų (po 2 ak. val.) ir po to bus surengtas egzaminas. Ar Kauno kolegijoje LGK įsitvirtins kaip 15-oji kalba, pasak M. Balaišio, viskas priklausys nuo studentų pageidavimų. Jei dalykas pasirodys patrauklus ir reikalingas, sutartis su dėstytoju bus pratęsta.

valstybės gimtadienis. Mindaugas yra Lietuvos karalius. Jis gyveno prieš 800 metų. Lietuviai savo karaliumi labai didžiuojasi.

Dėl pandeminės situacijos Vasario 16-ajai skirtas kūrinys „Mindaugas“ ištrauka žiūrovams parodyta ne gyvai, bet „Facebook“ paskyroje *VšĮ Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centras*. Spektaklį nufilmuoti ir sumontuoti – tai daug valandų trunkantis skrupulingas darbas. Tačiau teatro režisierė **Janina Mažeikienė** sako, kad teatro kolektyvui svarbiausia – atiduoti pagarbą Lietuvos valstybingumo istorijai, priminti apie valstybės pamatus klojusį vienintelį Lietuvos karalių, paminėti valstybinę šventę ir palepinti kurčiųjų bendruomenę scenos menu. Teatro trupė dar vienu kūriniumi pradžiugino žiūrovus Valentino dienos proga. Tai spektaklis pagal rašytojos Žemaitės kūrinį „Trys mylimos“, istorija apie motiną ir dvi dukras, kovojančias viena su kita dėl kaimo vaikinų meilės. Deja, visos lieka apgautos.

Kurčiųjų teatras „Mimika“ parengė spektaklį, pavadinimu „Mindaugas“. Spektaklis parodytas gestų kalba ir skirtas Vasario 16-ajai. Vasario 16-oji yra Lietuvos

Netekties išgyvenimas

Donata LUKOŠIENĖ
LKD psichologė

Gyvenimas susideda iš įvairių įvykių ir išgyvenimų. Tai gali būti linksmi ir laimingi momentai, bet neretai mus aplanko ir liūdna ar skausminga patirtis, kuri priverčia susimąstyti. Viena iš jų – brangaus žmogaus mirtis.

Artimojo netektis kartais yra numanoma iš anksto, pavyzdžiui, kai žmogus kurį laiką sirgo, silpo ir buvo galima numatyti, jog jo gyvenimo pabaiga artėja. Kitais atvejais mirtis yra netikėta, pavyzdžiui, staigi liga, avarija ir pan. Ir vienu, ir kitu atveju tai – didelis artimųjų ir draugų skausmas. Svarbu suprasti, kad žmonės į netektį gali reaguoti ir, jai ištikus, elgtis skirtingai. Pavyzdžiui:

- vieni verkia ir nesustoja – kiti sako, kad negali nė ašaros išspausti;
- vieni iš liūdesio nevalgo ir nemiega – kiti nuolat užkandžiauja ar negali išlipti iš lovos;
- vieni iš išgąščio sustingsta ir negali pajudėti – kiti laksto pirmyn atgal ir neranda sau vietos.

Tokių ir kitokių situacijų gali būti daugybė, nes tai yra natūrali žmogaus reakcija į stresą. Nė vienas elgesys nėra geresnis už kitą, todėl svarbu suprasti ir priimti, jog nesame vienodi, gedime skirtingai.

Susitaikymas su netektimi – užtrunkantis procesas. Žmogus pereina 6 gedėjimo etapus. Tai: šokas, neigimas, pyktis, derėjimasis, liūdesys, priėmimas.

Nelygu, kokia situacija ir koks žmogus, vieni gali šiuos etapus pereiti greitai ir gana lengvai, gali „nušokti į priekį“ ir dar greičiau suprasti, kad kitaip nebus ir viskas gerai. Kita vertus, galima ir reikia leisti sau pajauti kiekvieną žingsnį, suprasti, kuriame etape dabar esu ir ar kažkur neužstrigau. Nėra nustatyta, kiek laiko reikalinga išgyventi netektį, kada per trumpai ar per ilgai žmogus liūdi, nes kiekvienam reikia skirtingos laiko trukmės. Tačiau rekomenduojama visada pasiekti paskutinį etapą – susitaikymą ir priėmimą.

Pagalvokite apie brangų žmogų, kurio netekote, ir paklauskite savęs, ar neliko išgąščio, pykčio, per didelio ir gyventi normaliai trukdančio liūdesio. Ir tada, pabuvę su

Donata Lukošienė
Facebook: Psichologė Donata
El. p.: lkd.donata@gmail.com

Vilma Narkevičienė
Skype: LKD psichologas
El. p.: vilmanark@gmail.com

Psichologės teikiamos pagal įgyvendinamą Neįgalųjų socialinės integracijos 2021-2023 metų veiksmų planą.

tais jausmais, eikite į priekį, stenkitės grįžti prie įprasto gyvenimo, kasdienių darbų, rūpinimosi savimi ir kitais žmonėmis, užimtumui ir pramogų. Nes, nors kiekviena netektis yra svarbi ir viduje labai skaudu ir liūdna, jūs esate reikalingas žmonėms, kurie liko šiame pasaulyje, jūsų šeimai, draugams, kolegoms. Todėl nelikite vienas, neužsidarykite, padėkite vieni kitiems tai įveikti.

Kadangi daugelio situacijų mes negalime kontroliuoti ir pakeisti, tenka susitaikyti, kad šalia džiaugsmo yra skausmas, ir be liūdesio nesuprasime, kas yra laimė. Leiskime sau jausti, supraskime, ką jaučiame ir kas tai sukėlė. Ir pasakykime sau: „Tai normalu. Aš galiu tai jausti. Man pavyks tai įveikti.“

Jeigu atrodo, kad vienam per sunku susitvarkyti su savo jausmais ir problemomis, būtinai ieškokite pagalbos. LKD psichologai laukia jūsų!

R. Rusovičiūtės koliažas.

PKNPM archyvo nuotr.

Saugaus interneto savaitė

Šiomet vasario 8 d. visame pasaulyje jau 19 kartą paminėta Saugesnio interneto diena. Diena skiriama atkreipti visuomenės dėmesį į skaitmeninius iššūkius, skatinti saugesnį, ypač vaikų ir jaunuolių, naudojimąsi internetu ir skaitmeninėmis technologijomis. „Akiračio“ inf.

LKNUC socialinė pedagogė Rasa RUSOVIČIŪTĖ pasidalino, kaip jų įstaigoje Saugesnio interneto diena paminėta visą savaitę trukusiais renginiais. „Parengiamosios klasės mokiniai kūrė aplikacijas, o pradinėjų klasių mokiniai iš plastilino lipdė „Draugiško interneto“ simbolį – meškutį. Visi mokinių darbeliai paviešinti surengtoje laikinoje parodėleje. Taip pat pradinukams buvo paruoštas vaizdo stendas apie kasdienį išmaniųjų įrenginių naudojimą bei žalą sveikatai, pabrėžiant alternatyvą – prasmingą ir fiziškai aktyvų laisvalaikį, judrias pertraukas.

5-8 ir I-IV gimnazijos klasių mokiniams paskaitą apie duomenų saugumą, nelegalias programas, pavojus internete ir galimas pasekmes realiame gyvenime skaitė policijos pareigūnė. Per IT pamokas, kartu su mokytoja, 5-8 ir I-II gimnazijos klasių mokiniai diskutavo, kokia yra interneto nauda, kokie pavojai slėpi, kaip elgtis saugiai, kur prirei-

kus kreiptis pagalbos. Mokiniams buvo pasiūlyta ir praktinė užduotis: pateikti nesaugaus naudojimosi internete pavyzdžiai ir paprašyta ištaisyti klaidas nurodant saugius žingsnius. Vyriausiųjų klasių gimnazistai per IT pamokas žemesniųjų klasių mokiniams kūrė plakatus tema „Saugus ir etiškas elgesys virtualioje erdvėje“.

Buvo ir bendra savaitės veikla – išspręsti galvosūkių-rebusą. Pirmasis teisingai jį išsprendęs ugdytinis buvo apdovanotas „Draugiško interneto“ prizų.“

PKNPM LGK mokytojas ir bibliotekininkas Vilius GLUŠOKAS Saugesnio interneto dienai parengė, nufilmavo ir į mokyklos svetainę www.kurcijumokykla.lt įdėjo vaizdo filmuką „Pavojai, slėpinytys interneto platybėse“. Filmą parengtas gestų kalba su lietuviškais subtitrais, todėl autorius tikisi, kad skaitmeninė mokymo priemonė pasitarnaus visoms Lietuvos kurčiųjų mokykloms.

Parengta pagal
R. Rusovičiūtės ir V. Glušoko inf.

Aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis

Nuo vasario 1 dienos žmonėms, turintiems klausos, regos, komunikacijos ar sensorikos sutrikimų, aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis (TPP) tapo paprastesnis, greitesnis ir palankesnis. Aprūpinti neįgalūs asmenys TPP 2022 m. iš valstybės biudžeto numatyta skirti 3,7 mln. eurų.

Techninės pagalbos priemonės įsigijęs savo lėšomis ir pateikęs išlaidų dokumentus, žmogus maždaug per mėnesį gaus numatytą šių priemonių įsigijimo išlaidų kompensaciją. Naujovių yra ir daugiau: įtrauktos naujos TPP (klausos TPP: belaidžio signalizavimo įtaisas, vaizdo telefonspynės komplektas, kompiuteris; žr. lentelę), patikslintas tam tikrų TPP naudojimo terminas ir padidinta kompensuojama suma (vidinė FM sistema, mobilusis telefonas ir kt.), praplėsta prašymų pateikimų galimybė.

Turintiems klausos negalią

Dabar asmuo gali pirkti jam reikalingą klausos TPP Lietuvoje ar užsienyje ir iš karto Techninės pagalbos neįgaliesiems centrui (TPNC) pateikti prašymą bei šios priemonės įsigijimo dokumentus.

Dokumentus galima pateikti atvykus į TPNC, siunčiant juos registruotu laišku, elektroniniu paštu ar per Socialinės paramos šeimai informacinę sistemą (SPIS). Jei asmens vardu prašymą ir kitus dokumentus teikia asmens atstovas, tarp teikiamų dokumentų taip pat turi būti laisvos formos sutikimas, kad aprūpinimo klausos TPP klausimais atstovautų kitas asmuo (nurodoma atstovo vardas, pavardė, gimimo data bei visa reikalinga pateikti su asmeniu susijusi aktuali informacija).

Įsidėmėtina, kad pateikti medicininių išrašų dėl TPP įsigijimo reikia tik tuomet, jei asmuo į TPNC kreipiasi pirmą kartą, arba tuomet, jei jį pateikė seniai, daugiau kaip prieš 10 metų.

Sudaryta galimybė pateikti išankstinę sąskaitą faktūrą įsigyjant mobiliojo ryšio telefoną, kompiuterį, vidinio ryšio sistemą ar signalizavimo ir rodymo priemones (pareiga pateikti apmokėjimo dokumentą). Taip pat galima kreiptis dėl tam tikrų TPP kompensacijos skyrimo nepasibaigus nustatytam jų naudojimo laikui (dėl būtino naudojimo TPP) – vidinio ryšio (FM) sistemai, garso rodytuvui (elektroninei auklei) sugedus nepataisomai ir tokio gedimo faktą pagrindus atitinkama remonto įstaigos pažyma gali būti skirta nauja kompensacija.

Kompensuojamos klausos techninės pagalbos priemonės		
TPP pavadinimas	Kompensacijos (EUR)	Terminas
Laikmačiai		
Išmanusis laikrodis (apyrankė)	iki 49 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	3 metai
Vibruojantis žadintuvas	iki 30 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	3 metai
Žadintuvas su vibruojančia pagalvėle	iki 30 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	3 metai
Telefonai, telefono ryšio priemonės, kompiuteriai		
Mobiliojo ryšio telefonas (vibruojantis)	iki 200 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	3 metai
Kompiuteris, turintis vaizdo perdavimo funkciją (įskaitant ir planšetinį (delninį))	iki 200 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	3 metai
Laidinis telefonas	iki 40 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	10 metų
Garso perdavimo sistemos		
Vidinio ryšio (FM) sistema (asmuo naudoja klausos aparatu (-ais) arba kochlearinių (-iais) implantu (-ais), arba įsriegiamu (-ais) kauliniu (-iais) implantu (-ais))	iki 1 000 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	5 metai
Prie radijo ir televizijos imtuvų jungiamas įtaisas su ausinėmis	iki 110 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	6 metai
Prie radijo ir televizijos imtuvų jungiamas įtaisas su indukcinėmis kilpa	iki 124 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	6 metai
Signalizavimo ir rodymo priemonės		
Durų skambutis	iki 185 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	6 metai
Garso rodytuvas (elektroninė auklė)	iki 145 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	6 metai
Įspėjamasis durų įtaisas	iki 165 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	6 metai
Judesio rodytuvas	iki 190 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	6 metai
Dūmų-gaisro signalizatorius	iki 200 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	6 metai
Dujų signalizatorius	iki 185 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	6 metai
Belaidis signalizavimo įtaisas (priėmiklis)	iki 200 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	6 metai
Vaizdo telefonspynės komplektas	iki 320 eurų, bet ne didesnę nei faktinės jo įsigijimo išlaidos	6 metai

SVARBU ! Asmuo turi teisę gauti vieną iš kompensacijų už įsigytus:

1. vibruojantį žadintuvą arba žadintuvą su vibruojančia pagalvėle, arba išmanųjį laikrodį (apyrankę);
2. mobiliojo ryšio telefoną (vibruojantį) arba kompiuterį;
3. prie radijo ir televizijos imtuvų jungiamą įtaisą su ausinėmis arba prie radijo ir televizijos imtuvų jungiamą įtaisą su indukcinėmis kilpa.

Asmeniui nereikės laukti, kol sueis kompensacijos skyrimo terminas, galės TPP pirkti ir anksčiau, bet kompensaciją gaus tik pasibaigus anksčiau gautos klausos TPP naudojimo laikui ar po sprendimo priėmimo dėl kompensacijos skyrimo.

Sprendimą dėl kompensacijos skyrimo TPNC komisija priima per 10 darbo dienų nuo dokumentų gavimo dienos. Neigiamo sprendimo apskundimui, kuris teikiamas TPNC direktoriui (vėliau – teismui), skirta 20 darbo dienų. Kompensacijos išmokėjimas teigiamo

sprendimo atveju įvykdomas per 20 darbo dienų nuo TPNC komisijos sprendimo. Pakartotinės kompensacijos mokėjimas skaičiuojamas nuo komisijos sprendimo dėl kompensacijos skyrimo priėmimo dienos. Priimant sprendimą dėl TPP skyrimo vertinamas blogiau girdinčios ausies klausos funkcijos pablogėjimas.

Informacijos gestų kalba apie atnaujintą Asmenų aprūpinimo TPP tvarką rasite pasinaudoję šiuo QR kodu.

Parengta pagal SADM ir TPNC inf.

Kurčiųjų įmonių padėtis ir ateitis

„Akiračio“ inf.

Redakcija tęsia interviu ciklą apie padėtį kurčiųjų įmonėse. Šįkart į „Akiračio“ klausimus atsako UAB „Vikados“ direktorė GINA RAMANAUSKIENĖ. Įmonių veiklos ir situacijos analizę pateikia LKD prezidentas Kęstutis VAIŠNORA.

„Vikada“ laikosi stabiliai

P. Gina, redakcijos žiniomis, Vilniaus įmonė gana sėkmingai susitvarkė su per pandemiją kilusiais iššūkiais, išvengė skolų, dirba toliau ir net išplėtė siuvinių asortimentą. Tad keletą žodžių apie „Vikados“ naujienas.

Iš tikrųjų, pradėjome siūti naują asortimentą – tai vyriški rūbai. Mūsų planuose – ir namų tekstilės gaminiai. Tačiau, dėl pandemijos nebevykstant parodoms ir kontaktų mugėms, negalėjome šių produktų pristatyti užsienio rinkoms, todėl šį sumanymą atidėjome ateičiai, kai situacija pasaulyje stabilizuosis.

Toks pats klausimas, kaip ir Jūsų kolegoms: kaip apibūdintumėte Vilniaus

bendrovės padėtį ir kokie artimiausi planai?

Įmonės padėtis stabiliai. Dirbame, dailomės naujų rinkų ir užsakovų. Išlaikėme ir metalo apdirbimo barą, nuomojame patalpas, kaip ir anksčiau. Nuomos versle dėl pandemijos metu susiklosčiusios situacijos turime išlaikyti nuolatinį budrumą. Tad atidžiai stebime bei analizuojame padėtį rinkoje ir įmonės patalpas stengiamės išnuomoti kuo patikimesniems, mokiems nuomininkams.

Dėl pasikeitusio Socialinių įmonių įstatymo nusprendėme atsakyti socialinės įmonės statuso, tad nebegauname subsidijų iš valstybės. Reaguodami į pasikeitusią situaciją, optimizavome gamybą, sumažinome savo gamybai skirtas patalpas, stengiamės dirbti tvariai ir socialiai atsakingai. Belieka viltis, kad tokia krizė, kokią sukėlė COVID-19, greitai nepasikartos.

Esate LKD Respublikinės valdybos narė, kurioje LKD vidaus reikalais, tarp jų yra ir įmonių reikalai, patalpų nuoma, LKD finansai. Kaip pakomentuotumėte kitų kurčiųjų įmonių padėtį?

LKD įmonių padėtis skirtinga, sunkiausiai laikosi Panevėžio „Elkada“ ir Kauno „Atropa“.

UAB „Elkadoje“ pradėjo darbą nauja, sausio RV posėdyje nuolatiniams pareigoms patvirtinta direktorė Izolda Rakauskaitė. Vadovė turi daug planų ir idėjų, kaip pagerinti įmonės padėtį ir įveikti esamas problemas. Į pagalbą nuo pandemijos nukentėjusiam verslui atskubėjo ir Vyriausybė: priėmė atitinkamų nutarimų, tai leido „Elkada“ ir „Atropai“ atidėti susikaupusių pajamų ir „Sodros“ mokesčių skolų mokėjimą. Skolas reikės grąžinti per ateinančius 5 metus. Tačiau dėl to abi įmonės susiduria su apyvartinių lėšų trūkumu.

„Atropa“ šiuo metu dirba stabiliau, pakėlė gaminių kainas, turi

pelningesnių užsakymų. Taip pat optimizavo gamybą, sumažino žmonių skaičių ir išlaikė socialinės įmonės statusą. Dėl to šiuo metu įmonei yra lengviau planuoti savo apyvartines lėšas ir mokesčių skolas atidavimą.

„Neverestos“ įmonei, žinia, vadovauja naujas direktorius Martynas Lankutis. Čia padėtis stabiliai, administracija derasi su naujais nuomininkais, atnaujiną dalį pastatų ir sėkmingai sprendžia problemas, kurios naują vadovą pavijo iš ankstesnio direktoriaus vadovavimo laikų.

Siekia prisitaikyti prie aplinkybių

Prezidente, kokią LKD įmonių padėtį matote Jūs? Kaip manote, ar mūsų bendrovės turi ateitį?

2021 m. LKD Respublikinė valdyba surengė net 8 posėdžius, dvi gubai daugiau nei įpareigoja LKD įstatai. Ir būtent vienas iš dažniausių darbotvarkių klausimų buvo LKD įmonių situacijos analizė ir su tuo susiję sprendimai. Pandemija įnešė daug nestabilumo, neapibrėžtumo ir klausimų buvo daugiau nei atsakymų. Pasekmes jaučiame iki šiol. Keitėsi UAB „Neveresta“ ir UAB „Elkada“ įmonių vadovai.

UAB „Vikada“ sugebėjo prisitaikyti prie kylančių iššūkių, priimti laiku reikiamus sprendimus. Bendrovė neturi socialinės įmonės statuso, bet šiuo metu laikosi geriausiai iš visų LKD įmonių.

UAB „Neveresta“, pasikeitus direktoriui, šiandien demonstruoja vis gerėjančią padėtį. Atlikti neatidėliotini veiksmai, taip pat investicijos, tai užtikrino padėties stabilizavimą. Tikėtina, ateityje įmonės veiklos rezultatai tik gerės.

Ypač daug dėmesio buvo skirta UAB „Atropa“ įmonės situacijai. Vienu metu net buvo nuspręsta įmonėje nutraukti siuvimo gamybą ir atleisti direktorę, jos pačios prašymu, iš pareigų. Netikėtai atsiradus užsakovų, iš naujo „susidėliojus“ bendrovės biudžetą, manome, kad šiemet įmonei iki metų pabaigos pavyks vykdyti gamybinę veiklą, o dėl ateities lieka neaišku. UAB „Atropoje“, palyginti su kitomis įmonėmis, situacija yra sudėtingiausia.

Nors UAB „Elkadoje“ nauja vadovė ėmėsi pokyčių, bet, netekus socialinės įmonės statuso, rūpesčių yra užtektinai. Kylančios komunalinių paslaugų kainos, Socialinių įmonių ir Užimtumo įstatymų pakeitimai, rizikos dėl užsakymų – tokie nesibaigiantys šiandien Panevėžio ir kitų kurčiųjų įmonių iššūkiai.

Norėtųsi padėkoti LKD RV nariams, kurie skyrė laiko diskusijoms, sprendimų dėl įmonių paieškai ir turėjo drąsos priimti atsakingus sprendimus, kurių reikėjo arba galėjo reikėti. Taip pat padėkoti įmonių vadovams: G. Ramanauskienei, I. Rakauskaitei, D. Kučinskienei, M. Lankučiai – už tai, kad, ir esant sudėtingai situacijai, nepraranda motyvacijos, prisiima atsakomybę ir siekia prisitaikyti prie esančių aplinkybių, taip išsaugodami įmones ir darbo vietas, kiek tik leidžia aplinkybės.

Pranešėjas A. Bražinskas.

| klausimus atsakė patarėjas A. Barisevičius ir juristas L. Vinickas.

Nustatyta vertimo paslaugų teikimo tvarka

2021 m. gruodžio 29 d. Neįgaliųjų reikalų departamento (NRD) direktorės Eglės Čaplikienės įsakymu patvirtintas Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugų teikimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas). Tai – LKD, Lietuvių gestų kalbos vertimo centro (Vertimo centras) ir NRD bendro darbo rezultatas. Dokumentas parengtas siekiant, kad lietuvių gestų kalbos (LGK) vertimo paslaugų sferoje būtų daugiau apibrėžtumo, aiškumo, užtikrintas lygiateisiškumas, glaudesnis bendradarbiavimas, kad visos suinteresuotos šalys vienodai suprastų savo teises, pareigas ir atsakomybes.

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Aprašą sudaro 5 skyriai

Vasario 4 d. nuotoliu vykusiam Aprašo pristatyme Vertimo centro direktorės pavaduotojas Arūnas Bražinskas LKD sistemos vadovus ir darbuotojus supažindino su pagrindinėmis dokumento nuostatomis, kartu su Vertimo centro patarėju Andriumi Barisevičiumi ir teisininku Linu Vinicku atsakė į dalyvių klausimus. Diskusijoje taip pat dalyvavo prie dokumento rengimo kartu dirbusi ir rengimą koordinavusi NRD vyriausioji specialistė Rita Karpuvienė.

Iš pradžių dokumente supažindinama su vartojamų sąvokų (vertimo paslauga, paslaugos gavėjas/užsakovas, paslaugų teikėjai, vertėjas-koordinatorius ir kt.) apibrėžimais bei vertimo paslaugų teikimo principais: prieinamumu, bendradarbiavimu ir dalyvavimu, tinkamumu, racionalumu ir lygiateisiškumu bei Vertėjų etikos kodekse išdėstytais vertybėmis.

Apraše apibrėžiamos vertimo paslaugų rūšys. Be dažniausiai pasitaikančių vertimo iš ir į LGK žodžių būdų, yra aptarti dar du: vertimas iš LGK (vaizdo teksto įrašai) į lietuvių kalbą raštu ir vertimas iš lietuvių kalbos raštu į LGK realiuoju laiku. Numatytas paslaugų teikimas kontaktiniu ir nuotoliniu būdu.

LKD nepritarė prioritetingų vertimų išskyrimui Apraše. Savo sprendimą motyvavo, kad kiekvienos pagal amžių, išsilavinimą, sveikatos būklę ir kt. požymius kurčiųjų grupės poreikiai pagal svarbą yra skirtingi ir tarpusavyje negali būti konkuruojantys. Todėl apsispręsta Apraše LGK vertimo paslaugas skirstyti pagal tipą: bendrosios vertimo paslaugos bei skubios ir neatidėliotinos vertimo paslaugos.

Apraše aptarta vertimo paslaugų užsakymų priėmimo tvarka, kuri išsamiai išdėstyta

Vertimo centro interneto svetainėje www.vertimaigestais.lt. Taip pat numatyta, jog paslaugos užsakovas gali, esant galimybei, pasirinkti paslaugą teikti pageidaujamą LGK vertėją. Aptarti atvejai, kada vertimo paslauga gali būti atšaukta.

Vertimo iš LGK (vaizdo teksto įrašai) į lietuvių kalbą paslauga raštu teikiama iš anksto suderinus su paslaugos gavėju paslaugos suteikimo terminą. Privaloma iš anksto yra ir paslaugos užsakymo registracija individualioms, komandinio darbo reikalaujančioms vertimo paslaugoms, savaitgaliais ir švenčių dienomis, studentams ir moksleiviams teikiama vertimo paslaugoms.

Konstatuota, kad Kauno teritorinio skyriaus Nuotolinio vertimo poskyris nuotolines vertimo paslaugas teikia visą parą, savaitgaliais ir švenčių dienomis. Aprašo įgyvendinimo kontrolę pavesta vykdyti NRD.

Diskusijos

Iš esmės diskusijos dalyviai teigiamai įvertino Aprašą, bet klausimų, pasiūlymų ir pastabų turėjo. Jie klausė, ar gali būti vertėjas iš bendrosios paslaugos teikimo atšauktas teikti neatidėliotinę paslaugą. Ir atkreipė dėmesį, kad gauti skubiąją pagalbą dabar yra kitas kelias – kreiptis į Bendrąjį pagalbos centrą trumpuoju numeriu 112 ar paskambinti vaizdo skambučiu kurčiųjų mobiliuosiuose įrenginiuose įsidedta 112 Skype programėle. Atsakymas: paslaugos nutraukimas – visiškai išimtinis atvejis ir praktikoje mažai tikėtinas.

Teritorinių kurčiųjų organizacijų vadovus piktino, kad Apraše įtvirtinta galimybė Vertimo centrui atsisakyti poilsio dienomis teikti vertimo paslaugas. Neradus paslaugą teikti

sutinkančio vertėjo, apie atsisakymą užtenka pranešti užsakovui likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki vertimo. Pasak lyderių, tokia tvarka labai apsunkina darbą, nes kolektyvinių renginių, ekskursijų poreikis savaitgaliais būna didžiausias. LKD prezidentas K. Vaišnora replikavo, kad asmeniškai jis nelabai tikės, kad iš 108 paslaugas teikiančių vertėjų neatsirastų per Lietuvą nė vieno, sutiksančio dirbti savaitgalį ar švenčių dieną, kai apie poreikį skelbiama iš anksto. Juolab 5 vertėjų centrui sujungti į vieną Vertimo centrą, kad paslaugos taptų lengviau prieinamos ir administruojamos. A. Barisevičius pripažino, kad šiuo klausimu Vertimo centras neturi geros išeities ir siūlė ateityje šia tema tęsti diskusijas, kol abiem šalims bus rastas priimtinas sprendimas.

Apsispręsta fiksuoti paslaugų nesuteikimo atvejų skaičių per metus ir tuomet, jei reikės, imtis priemonių, gal net taisyti Aprašą. Žinotina, kad Vertimo centras, išskyrus Nuotolinio vertimo poskyrį, savaitgaliais nedirba, tad poilsio dienomis vertėjų darbas yra derinamas su pačiu vertėju, bet nėra privalomas. Beje, už kurį darbdavys pagal Darbo kodeksą privalo mokėti ne mažiau kaip dvigubai daugiau nei įprastą darbo dieną.

VKRC direktorė Inga Minkevičienė teiravosi, kas atsakingas už LRT televizijoje verčiančių vertėjų darbo kokybę. K. Vaišnora komentavo, kad pats nacionalinis transliuotojas organizuoja atranką bei konkursą ir formuoja vertėjų komandą. LKD siekis – kad kartu su vertėjais dirbtų kurčiasis vertėjas ar konsultantas. A. Bražinskas informavo, kad LRT televizijos vertėjų vertimo kokybę šiuo metu prižiūri Vilniaus teritorinio skyriaus vedėja ir kurčioji konsultantė.

Diskusijos dalyviai nerimavo, ar negresia padėtis, kuomet atvejų skaičiui staigiai didėjant paslaugas teks teikti besimptomė koronaviruso forma sergantiems vertėjams ir dėvėti ne veido skydelius, o respiratorius. L. Vinickas teigė, kad kol kas tarp vertėjų atvejų protrūkio nėra ir paslaugos teikiamos įprasta tvarka.

Klaipėdietė Rita Navitskė teiravosi, kodėl vienu teritorinių skyrių vertėjai sutinka skambinti mokamų linijų telefonais, o kitų – ne. Sutarta šį klausimą pirmiausia aptarti su skyrių vedėjais ir tuomet atsakymą pateikti viešai.

Islandijos kalnai: įkvepiantys ir teikiantys jėgų. Ninos ir Viktorijos vestuvės.

Aktyvus laisvalaikis – būtinas gyvenimo prieskonis.

N. Šamakova: stengiuosi pasinaudoti gyvenimo galimybėmis

Kristina RIMKIENĖ

Nina ŠAMAKOVA – viena iš aktyviausių Klaipėdos kurčiųjų jaunimo atstovių, turinti įdomią bei turiningą gyvenimo patirtį ir aiškias vertybes. Šiuo metu Lietuvių gestų kalbos vertimo centro Klaipėdos teritoriniame skyriuje kurčiaja vertėja dirbanti mergina neapsiriboja tik šia veikla, ji taip pat yra Klaipėdos miesto jaunimo reikalų tarybos narė, Klaipėdos kurčiųjų jaunimo organizacijos tarybos narė, puoselėja daugybę pomėgių, sportuoja.

Nina gimė ir užaugo Klaipėdoje, kurčiųjų rusų šeimoje. Kiek ji pamena, tėvai su ja daugiausiai bendravo rusų gestų kalba, todėl dabar negalėtų pasakyti, kuri gestų kalba yra gimtoji. Atėjusi mokyti į tuometę Klaipėdos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinę internatinę mokyklą, pateko į pradinį klasių mokytojos Nijolės Samošinos klasę. Mokytoja garsėjo ne tik reiklumu, bet ir gerais ugdymo rezultatais. Jei pati negabėdavo gestų kalba ko nors išaiškinti savo mokiniams, nevengdavo į talką pasikviesti kurčius mokyklos darbuotojus. Nina prisimena, kiek ginčų sukėlė sakiny „Paukštis tupi ant šakos“. Mokiniams buvo neaišku, kodėl vartojamas žodis „tupi“, o ne „stovi“. Tik kai tekstas buvo išverstas į gestų kalbą, mergaitė suprato, kad svarbu teisingai suvokti sakinio mintį, o ne kiekvieną žodį pa-eiliui. Nina pamena, kad jų klasė buvo labai motyvuota ir smalsi.

O ką veiki po pagrindinės mokyklos baigimo?

Metus gyvenau Islandijoje, bet po to grįžau į gimtąją Klaipėdą tęsti mokslų, tobulintis ir planuoti tolesnio savo gyvenimo kelio. Per svečioje šalyje praleistus metus labai ilgėjausi šeimos. Taip, Islandija – nuostabi šalis, bet ten pusę metų yra tamsu, o to aš nemėgstu. Tačiau ten pamačiau, kuo gyvena kurčiųjų jaunimo bendruomenė, kokios jų veiklos, tada pagalvojau: „Štai ko mums

trūksta.“ Grįžusi vakarinėje vidurinėje mokykloje įgijau vidurinį išsilavinimą, į Klaipėdos universitetą įstojau studijuoti vadybos. Mokslai davė ne tik daug žinių, bet ir pakeitė požiūrį į daugelį dalykų, išmokau į situaciją žvelgti iš kelių perspektyvų. Beje, studijų metais visada jaučiau didelį dėstytojų ir bendramokslių palaikymą. Svarbiausia dėti pastangas, nebijoti darbo ir bus viskas gerai. Teko metus pagyventi Vilniuje, Kaune, tačiau visada norėjau grįžti į uostamiestį.

Štai jau 4 metus dirbi gestų kalbos vertėja. Kaip sekasi?

Atėjusi į darbą, niekada nežinau, kokia bus diena: būna ramesnių dienų, būna labai užimtų, netikėtų užsakymų ar neplanuotų susitikimų. Bet centre jaučiuosi reikalinga ir kolegoms, ir kurtiesiems. Vis daugiau dirbame kaip komanda ir tobulėjame – tai labai svarbus ir džiuginantis faktas. Iki karantino buvo daugiau tiesioginių užsakymų, po karantino vis daugiau paslaugų atliekame nuotoliniu būdu. Ir patys mokomės, analizuojame vaizdo medžiagą.

Aš pati svajoju apie tolimesnes profesines studijas. Turiu bakalauro diplomą, o svajonė – gestų kalbos vertėjo magistro studijos. Lyg ir yra planuose organizuoti tokias studijas visų trijų Baltijos šalių gestų kalbos vertėjams kartu. Noriu gilintis į gestų kalbą ir vertimą. Būtų smagu sėdėti paskaitose, įgyti naujų žinių,

dalyvauti diskusijose su bendramoksliais. Seminarai, kuriuose dalyvauju, studijų neatstoja.

Įdomu, ką veiki užvėrusi darbovietės duris?

Mėgstu iššūkius, išbandyti naujas galimybes ir veiklas. Šiemet veiklų ypač gausu. Klaipėdos kurčiųjų jaunimo organizacija startuos su „Erasmus+“ projektu (organizuosime Baltijos šalių kurčiųjų jaunimo stovyklą), Klaipėdos apskrities sutrikusios klausos vaikų ir jaunimo tėvų bendrijos „Aidas“ vykdomame projekte vesiu gestų kalbos kursus, taip pat laimėti Europos Solidarumo korpuso finansuojami projektai, dalyvauju LKD vykdomame „Deafmedia“ projekte. Laukia tikrai intensyvūs ir darbingi metai.

Ilgai buvai Klaipėdos kurčiųjų jaunimo organizacijos vadovė, dabar esi KLKJO tarybos narė. Kokią patirtį čia sukaupė?

Esu šios organizacijos steigėja. Iki šiol prisimenu, kaip vaikščiojau nešina pluoštu dokumentų pas vertėjus, teisininkus. Internetu, kaip dabar, reikalų tvarkyti negalėjau. Iš pradžių organizacija nebuvo labai stipri ar išskirtinė, esminis lūžis įvyko, kai į tarybą buvo išrinkta girdinčioji Viktorija Ivanauskaitė. Nuo tada organizacijos veikla tapo intensyvi ir ma-

Jūra svarbi kiekvienam klaipėdiečiui.

Asmeninio albumo nuotr.

Meninis kadras.

toma: laimime projektus, padaugėjo veiklų. Buvo visko – ir džiaugsmo, ir pykčių. Tarkim, visi pasiskirstydavome užduotimis, bet paskui kai kurie kurtieji atsisakydavo jas vykdyti. Reikalavome pažadus tesėti, o tai patiko ne visiems. Kurtieji ne visada įvertina, kad tokios užduotys padeda tobulėti, patirtį kaupti. Atvirai kalbant, dalis nori būti lepūnėliai, laukia ir tikisi, kad kažkas nudirbs už juos jų darbus, nuolaidžiaus. Viktorijos nenoras tęsti tokias „tradicijas“ daliai jaunimo sukėlė šoką. Aišku, tas laikotarpis organizacijai buvo nelengvas. Dalis jaunimo išstojo, bet atsilaukėme ir šiandien turime labai motyvuotus ir aktyvius narius. Per 12 metų KLKJO jaučiuosi padariusi viską, ką galėjau, perdaviau savo pareigas naujai pirmininkei Viktorijai, o pati jau kuriu kitus planus. Nuo visiško išėjimo iš organizacijos sustabdė tik jaunimo bendruomenės vienybė, bet apsiribojau vien veikla taryboje. Gaila, kad į viešumą iškilę nesutarimai kai kuriems kurtiesiems kelia baimę stoti į KLKJO. Asmeniškai visiems abejojantiems noriu pasakyti, kad ir aš, be KLKJO, nežinau, ar būčiau tuo, kas esu dabar.

Klaipėdos jaunimo iniciatyva „Pokalbiai prie kavos“ labai populiarūs. Kaip kilo idėja ir kokią pridėtinę naudą ji sukūrė?

Karantino metu kurtiesiems labai trūko bendravimo, naujienų, pokalbių. Tad kilo idėja organizuoti pašnekesius nuotoliniu būdu. Vasario 13 d. vyko trečiasis „Pokalbių prie kavos“ susitikimas, kuriame apie seksologiją kalbėjo Laura Valtė. Pirmuose dviejuose susitikimuose dalyvavo Dalia Puce, supažindinusi su savo karjera Anglijoje, ir Jevgenija Kukle, pasakojusi, kaip sekasi auginti vaiką, turinį autizmo spektro sindromą. Kadangi susidomėjimo pokalbiais netrūksta, ateityje planuojame jų daugiau.

KLKJO vykde daug projektų, kuris arčiausiai širdies?

Pirmieji mūsų projektai startavo 2019 m. Šiandien juos jau sunku ir suskaičiuoti. Vienu iš įdomesnių ir pareikalavusių pačių kurčiųjų pastangų, įvardinčiau „Draugiški kurtiesiems“. Idėja buvo apmokyti kavių ir restoranų aptarnaujančią personalą gestų kalbos ir supažindinti su kurčiųjų kultūra. Mokyti turėjo patys nariai. Kurtiesiems reikėjo išmok-

ti bendradarbiauti su gestų kalbos vertėjais, susirasti kavines, kurios sutiktų dalyvauti projekte, ir patiems vesti gestų kalbos pradžiamokslį barmenams ir padavėjams. Patikėkite, daugeliui kurčiųjų prireikė ne mažai pastangų išeiti iš komforto zonos, perlipėti per save. Bet iki šiol smagu užėti į projekte dalyvavusias įstaigas, malonu matyti ant durų užklijuotus lipdukus „Draugiški kurtiesiems“. Tai nelengvo komandos darbo nuostabus įvertinimas!

Negaliu nepaminėti vienintelio į gestų kalbą išversto populiarios repo grupės „8 Kambarys“ koncerto. Komanda dirbo daug, bet rezultatą įvertino visi: ir kurtieji, ir girdintieji, ir atlikėjai. Kitas į gestų kalbą išverstas koncertas – atlikėjos Jessica Shy – vyko Klaipėdos „Švyturio“ arenoje per renginio „Klaipėda – Europos jaunimo sostinė“ uždarymą. Turime dar daug minčių ir idėjų. Mūsų pastangos vertinamos ir Klaipėdos mieste, ir tarp uostamiesčio jaunimo. 2019 m. gavome net 2 apdovanojimus – Metų nugalėtojo ir Metų jaunimo projekto titulus, o šiais metais buvome nominuoti net 3 srityse ir laimėjome Metų jaunimo organizacijos apdovanojimą!

Esu Klaipėdos m. savivaldybės Jaunimo reikalų tarybos narė, dalyvauju posėdžiuose, kur sprendžiami jaunimui svarbūs klausimai. Tai reikalinga veikla. Taip tampame labiau matomi, priimtini visuomenei. Štai neseniai vykusiam posėdyje buvo svarstomas jaunimo erdvių klausimas, siekiame patalpas gauti ir mes, nes per pandemiją turėtų nuosavų patalpų teko atsisakyti.

Na, ir laikas praskleisti asmeninio gyvenimo šydą...

Mėgstu skaityti, medituoti, būti gamtoje – taip įgaunu daugiau energijos ir jėgų. Kaip minėjau, stengiuosi išnaudoti visas galimybes, tačiau, jei ne mano gyvenimo partnerė Viktorija, kuri mane laiku pristabdo, darbo ir poilsio balansą kaipmat pažeisčiau. Man labai sunku pasakyti NE, kai net tikrai to reikia. Esu baigusi dizaino kursus, patinka kurti interjero aksesuarus, gaila, kol kas pomėgiui trūksta laiko. Kursuose išmokau apie spalvų derinimą – tos žinios man praverčia gyvenime. Nuo mažens svajoju auginti kates, labai jas myliu. Tad dabar namuose yra jų net 4 ir 1 šuniukas – namai dideli, tikrai užtenka vietos visiems. Gyvūnai neleidžia liūdėti: priverčia ne tik jais rūpintis ir judėti, bet ir dovanoja daug gerų emocijų.

Taip pat dievinu keliones. Štai prieš pandemiją pabuvojau Graikijoje, Koso saloje, poilsis suteikė jėgų net keliems metams į priekį. Tačiau jaučiu, kad ir vėl reikėtų planuoti kelionę ir poilsį. Turiu daug mėgstamų aktyvių veiklų: vandenlentės, irklalentės, žygiai pėsčiomis, kai gyvenau Islandijoje, kas sekmadienį eidavau į žygį po kalnus. Yra veiklų, kurias norėčiau kada nors išbandyti: nardymą, jėgos aitvarus. Dar viena didelė svajonė – sudalyvauti 42 km bėgimo maratone. Žinau, kad tam reikia pradėti ruoštis bent prieš pusę metų, bet neabejoju, kada nors tam pasiryšiu. Juk gyvename tik vieną kartą ir iš gyvenimo verta pasiimti kuo daugiau!

Laisvalaikis su Klaipėdos kurčiųjų jaunimo bendruomenės nariais.

Mums atminčiai lieka amžinai jauna leva: akimirkos iš edukacinių pamokėlių vaikams, atostogų su šeima, ji – kolegų būryje, sporto renginyje, su kurčiųjų jaunimu.

levai Aužbikavičienei atminti

„Lyg brangiausias pasaulyje deimantas“ – taip gimtosios kalbos svarbą savo gyvenime ir profesinėje veikloje yra įvardinusi leva AUŽBIKAVIČIENĖ. Tai taip gražu, kad šiais Jos žodžiais ir pradėdame rašinį apie Ją, jauną, gražią ir labai gyvenimą, žmones ir gestų kalbą mylėjusią moterį. levos gyvenimo laikrodis sustojo 2022 m. sausį, likus visai nedaug iki 35-ojo gimtadienio. Ji iškeliavo labai netikėtai ir paliko gilią žaizdą tėvų, vyro, savo mažamečių vaikų širdyse. Jos netektis sukrėtė visą kurčiųjų bendruomenę. Tačiau ir atvėrė akis: koks gražus yra levos puoselėtas pasaulis, kuriame tiek daug gerų darbų, draugų, rūpesčio kitais, kuriame, Jos prižiūrimi, augo du nuostabūs vaikai! Daugybę metų Ji mums buvo ir bus pavyzdys, kaip reikia gyventi ir mylėti.

„Akiračio“ inf.

Leva Aužbikavičienė.

„Leva buvo viena iš kurčiųjų bendruomenės lyderių, aktyvi ir veikli. Dalyvavo ne vienoje savanoriškoje ar projekcinėje veikloje, buvo Lietuvos kurčiųjų draugijos duomenų bazės koordinatore, viena iš LKD vykdomo „Erasmus+“ projekto dalyvių, kur sėmėsi žinių dirbti diktore-vertėja tiesioginiame eteryje ir jau planavo dalyvauti Londone vyksiančiuose mokymuose. Jos veiklą išvardinti tiesiog neįmanoma, nes, sukaupusi be galo daug patirties, ja dalinosi su kitais. Nedaug likus iki jos mirties, susitikome paplėti, kalbėjome apie LKD ateitį, ji išreiškė palaikymą vykdomai veiklai“, – sukrėstas tragiškos moters lemties prisiminė LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora.

LKD viešųjų ryšių koordinatore Justina Vertelkaitė teigė levą pažinojusi neilgai, „bet atrodo – lyg daug metų.“ „Nuo pat pirmos pažinties akimirkos ji man pasirodė labai šilta, draugiška. Bendrauti su ja buvo lengva ir įdomu. leva buvo, yra ir bus nuostabus žmogus, palikęs pėdsaką ne vieno mūsų gyvenimuose“, – sakė J. Vertelkaitė.

„Apie levą kol kas dar neįmanoma kalbėti būtuojų laiku, – parašė LGK vertėja, gestotyrininkė Anželika Teresė. – Tad tebūnie dabar taip: kad ji yra.“ Ir prisiminė: „2 kursas, šyla

oras. Ieškau mokyklos Žirmūnuose. Versiu levai – tada dar nepažįstamai merginai. Mokosi siūti. Daugiau nieko nežinau. Po 2 valandų mes troleibuse kvatojam ir negalim nustoti kalbėtis. Ji visiems pasakoja, kad aš puikiai verčiu ir kad – vau! – turiu vyrą.“ Atrodo, pastarasis sakinyss skamba taip asmeniškai, bet daugelis pašnekovų kalbės panašiai: leva buvo iš tų žmonių, kurie moka džiaugtis kitų laime, prireikus skuba į pagalbą, su kiekvienu kuria unikalų santykį.

Anot Anželikos, leva tapo gera siuvėja: „Ne vienas turi jos pasiūtų suknelių, švarkelių, namuose – net užuolaidas, o pastaraisiais metais ji ėmėsi kurti plaukų lankelius. Kiekvienam ji dovanodavo savo laiką: siūdama, lankstydam, klodama ten šviesius linkėjimus.“

Ilgijusi Žirmūnų profesinio rengimo centre profesiją, I. Aužbikavičienė netrukus pravėrė LKNUC Metodinių priemonių ir gestotyrų skyriaus duris. „Čia, kaip sakė pati, atrado savo pašaukimą. Todėl įstojo į Vilniaus kolegiją įgyti pedagoginės pakraipos specialybę. Deja, šių mokslų taip ir nespėjo baigti, – apgailestavo skyriaus vedėja leva Stelmokienė. – Jai labiausiai patikusi veikla skyriuje – edukacijos apie gestų kalbą bendrojo ugdymo mokyklose. Ji tai darė labai entuziastingai, su meile ir atsida-

vimu. Tuo metu ji sakė, kad tokią veiklą galėtų vykdyti nuolat.“

„Turėjo ir kitų atsakomybių ir visuomet pareigingai atlikdavo paskirtas užduotis. Buvo energinga, pasitikinti savimi, bet tuo pačiu rūpestinga, ištiesdavo pagalbos ranką kiekvienam. Savo atradimais, žiniomis siekė dalintis su kurčiųjų bendruomene. Buvo puiki organizatorė: yra surengusi ne vieną veiklą skyriaus darbuotojams, LKNUC mokiniams, bendruomenei. Ji įsiamžino kurčiųjų bendruomenėje ilgam. Jos veidą matome kasdien naršydami po internetinį LGK žodyną“, – pildė levos portretą I. Stelmokienė, kurios vadovaujamame skyriuje velionė dirbo ilgiau kaip 3 metus.

„Vertimo centro (LGKVC) Lietuvių gestų kalbos metodinio skyriaus vyriausiąja specialiste I. Aužbikavičienė pradėjo dirbti, kai tik buvo įsteigtas skyrius, 2021 m. sausio 4 d. Vedė mokymus girdintiesiems ir vertėjams, konsultavo specialistus gestų kalbos vartojimo klausimais, rengė mokytojų medžiagą, filmavo ir filmavosi medžiagai. Buvo darbšti, kruopšti, motyvuota, buvo komandos žmogus. Jos noras tobulėti, pačiai nuolat mokytis ir mokyti kitus buvo didelis privalumas. Netekome ne tik darbuotojos, kolegės, bet ir

MŪSŲ ŽMONĖS / KURČIŲJŲ KULTŪRA

draugės“, – redakcijai sakė pastarosios Jos darbovietės skyriaus vedėja Lina Juozaitienė.

Kiek anksčiau leva yra dirbusi ir Vilniaus kurčiųjų rehabilitacijos centre. Buvo atsakinga už įstaigos veiklų viešinimą gestų kalba socialiniuose tinkluose. A. Kubaitis, Vilniaus kurčiųjų sporto klubo „Gestas“ prezidentas, levą ir Adą Aužbikavičius vadina aktyviais sporto klubo nariais, nepraleidusiais nė vienerių pastarųjų vasaros sporto žaidynių. Adas dar yra tinklinio komandos narys, o leva klube savanoriavo, buvo „Gesto“ revizijos komisijos narė.

Apie velionės neišsenkančią energiją ir didelę širdį prie karsto duobės kalbėjo ne tik kolegos, bet ir, kaip pati leva įvardijo, jos mentoriai Kassija Izotova ir Arūnas Bražinskas, draugė Larisa Voroneckaja.

Kurčiųjų bendruomenę žavėjo ir buvo jai pavyzdys levos ir Ado šeima. Asmeniškai Aužbikavičius gerai pažinojusi A. Teresė sakė, kad jiedu įkvėpdavo patikėti meile ir suprasti, kokia dovana yra šeima. Per savo neilgą gyvenimą leva sugebėjo įspausti pėdsaką daugelyje veiklos sričių ir žmonių atmintyje.

Draugė L. Voroneckaja „Facebook“ paskyroje parašė, kad levos širdis po Jos mirties darbą tęsia 30-mečio vyro krūtinėje. Tad net iš-

eidama Ji dar spėjo gyvenimo estafetę perduoti kitam žmogui.

Ir kas žino, galbūt dabar palaimingai sėdi ant Dievo patiesto debesėlio, atlikusi viską, kas buvo Jai paskirta, šypsosi savo neblėstančia šypsena. Ir laimina savo šeimą, kurčiųjų bendruomenę ir Jos mylinčią širdimi apdovanotą nepažįstamąjį tęsti Jos pradėtus darbus, švęsti gyvenimą ir branginti kiekvieną akimirką čia, Žemėje. Ir net ištikus negandai jokiū būdu nepasiduoti.

Kurčiųjų istorijos, meno ir kultūros muziejus JAV

Šis muziejus (*angl.* The Museum of Deaf History, Arts and Culture) yra pirmasis ir vienintelis nepriklausomas viešasis muziejus, skirtas kurčiųjų istorijai, menui ir kultūrai, Jungtinėse Valstijose. Muziejus yra įsikūręs Kanzaso valstijos Oleitės mieste, kuriame nuo 1866 m. veikia Kanzaso kurčiųjų mokykla (*angl.* Kansas School For the Deaf).

Trumpa muziejaus istorija. Kai netoli Kanzaso kurčiųjų mokyklos atsirado kelio ženklas, nurodantis kryptį į šią mokyklą, į ją ėmė kreiptis nemažai žmonių, kurie domėjosi kurčiųjų bendruomene, istorija ir kultūra. Tai įkvėpė grupę kurčių ir girdinčių Kanzaso piliečių, kuriuos aktyviai palaikė ir Oleitės miesto valdžia, sukurti centrą, kuris patenkintų šį poreikį. 1988 m. buvo įkurtas Kanzaso švietimo fondas, vėliau pervadintas į Kurčiųjų kultūros centro fondą. 2000 m. prasidėjo centro statyba, kuri buvo užbaigta 2001 m. Centro patalpų plotas – beveik 6000 kvadratinį metrų. 2017 m. centras tapo Kurčiųjų istorijos, meno ir kultūros muziejumi.

Muziejaus misija ir vizija. Keliamas tikslas gilinti ir saugoti žinias apie kurčiuosius, jų kalbas, kultūras ir patirtis JAV ir visame pasaulyje. Muziejaus vizija: įkvėpti lankytojus įvertinti turtingą, ryškią ir gyvybingą kurčiųjų kultūrinę ir kalbinę bendruomenę bei teikti tei-

Kurčiųjų istorijos, meno ir kultūros muziejus JAV.

singą informaciją apie kurčiųjų pasipriešinimą ir kovą. Savo veikla muziejus siekia prisidėti prie to, kad būtų pripažintos kurčiųjų vertybės ir pastangos.

Ekspozicija. Čia supažindinama su kurčiųjų istorija, išskiliomis kurčiųjų asmenybėmis, kurčiųjų meno istorija. Atskiros ekspozicijos skirtos kurčiųjų meno judėjimui De'VIA ir vienam iš žymiausių šio judėjimo atstovui, dailininkui Čakui Berdui (Chuck Baird), kuris mokėsi Kanzaso kurčiųjų mokykloje. Muziejuje rengiami jaunimui skirti edukaciniai renginiai, įvairūs seminarai ir mokymai plačiajai visuomenei.

Iš anglų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ

Šaltinis: <https://www.museumofdeaf.org>

Suomijos kurčiųjų muziejus

Suomijos kurčiųjų muziejus (*suom.* Kuurojen museo) yra Tamperės mieste, jame saugomas Suomijos kurčiųjų paveldas.

Atsiradimo istorija. Idėja rinkti medžiagą apie Suomijos kurčiųjų praeitį kilo dar XX amžiaus pradžioje. Johnas Sundbergas, kuris tuo metu dirbo Suomijos kurčiųjų asociacijos, įkurtos 1905 metais, advokatu ir šios asociacijos leidžiamo žurnalo „Kuurojen Lehti“ („Kurčiųjų žurnalas“) žurnalistu, sužinojo, kad Paryžiuje ir Leipcige yra muziejai, kuriuose eksponuojama kurčiųjų švietimo istorija. Tai ir įkvėpė jį pradėti kurti panašų muziejų Suomijoje.

Muziejaus įkūrimo metais laikomi 1907 metai, kuomet pirmuosius eksponatus muziejui padovanojo Fritzas ir Maria Hirnai. Jie buvo Carlo Oscaro Malmo, Suomijos kurčiųjų

švietimo pradininko, mokiniai. Jie padovanojo muziejui savo mokyklinių metų fotografijų bei kitų eksponatų. Muziejaus kolekcija po truputį augo, kol 1915 metų vasario 12 dieną visuomenei buvo atidaryta pirmoji paroda – C. O. Malmo muziejinis kambarys.

Funkcijos ir tikslas. Šiandien Suomijos kurčiųjų muziejus yra Suomijos darbo muziejaus „Werstas“ padalinys. Kurčiųjų muziejaus funkcija yra rinkti, tyrinėti ir eksponuoti kurčiųjų ir gestų kalbos vartotojų kultūros paveldą. Muziejaus tikslas – plėsti žinias apie kurčiųjų ir gestų kalbos vartotojų istoriją bei kultūrą, stiprinti kurčiųjų tapatybę. Įvairiapusės muziejaus kolekcijos skirtos tiek mokslininkams, tiek kitiems muziejaus lankytojams. Suomijos kurčiųjų muziejus bendradarbiauja su vietos ir užsienio muziejais ir institucijomis, kurios atlieka kurčiųjų kultūros ir gestų kalbos tyrimus Suomijoje ir tarptautiniu mastu.

Suomijos kurčiųjų muziejus.

Ekspozicijos. Nuolatinė muziejaus ekspozicija pasakoja apie C. O. Malmo, Suomijos kurčiųjų švietimo pradininko, gyvenimą. Kurčiųjų bendruomenės istorija pristatoma muziejaus rengiamose parodose ir muziejaus internetinėje svetainėje.

Muziejaus kolekcijas sudaro daiktai, nuotraukos, dokumentai, knygos, meno kūriniai. Surinkta medžiaga pasakoja apie kurčiųjų švietimą, organizacinę veiklą, iškilus bendruomenės narius, gestų kalbą ir bendruomenės nuveiktus darbus siekiant lygių galimybių. Kolekcijos apima laikotarpį nuo XVIII amžiaus pabaigos iki šių dienų.

Iš anglų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ
Šaltinis: <https://www.deafmuseums.eu>

Airijos kurčiųjų paveldo centras

Kurčiųjų paveldo centras (*angl.* The Deaf Heritage Centre – DHC) yra įsikūręs Dubline, buvusios Šv. Juozapo kurčiųjų berniukų mokyklos teritorijoje.

Centre yra renkama ir saugoma svarbi mokymo bei istorinė filmuota medžiaga ir nuotraukos apie šios mokyklos 150 gyvavimo metų – nuo jos įkūrimo 1856 m. iki uždarymo 2006 m. Kurtieji didžiuojasi savo unikalia isto-

rija, kuri kupina tradicijų, meno, folkloro, humoro, sporto ir gestų kalbos.

Šį Kurčiųjų paveldo centrą 1999 metais įkūrė grupė buvusių Šv. Juozapo kurčiųjų berniukų mokyklos mokinių. Dabar kartu su buvusiais Šv. Marijos kurčiųjų mergaičių mokyklos bei kitų Airijos kurčiųjų mokyklų mokiniais jie renka, prižiūri ir saugo kurčiųjų bendruomenės artefaktus, medžiagą ir įrašus, kurie siekia daugiau nei 200 metų.

Kurčiųjų paveldo centras renka ir saugo Centre sukaupto archyvo ir bibliotekos ekspoziciją.

Airijos kurčiųjų paveldo centras.

natus, pristato juos plačiai visuomenei, supažindina visuomenę su kurčiųjų istorija Airijoje, moko kurčiuosius didžiuotis savo kultūra.

Iš anglų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ
Šaltinis: <http://www.deafheritagecentre.com>

Karpiniaus išdabinta mokykla

Šiais laikais, esant didelei interjero aksesuarų ir puošybos pasiūlai, riba tarp skoningo dekoravimo ir kičo vis labiau trina. Stengiamės, kad Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos mokiniai gebėtų atskirti vieną nuo kito, todėl įstaigos puošybai atidžiai renkamos darbus ir priemonės.

Danutė KRIŠČIŪNIENĖ

Kūrėjos dovana Panevėžio mokyklai

Ir štai tokių vertybių puoselėjimo kelyje maloniu netikėtumu tapo pažintis su respublikiniame seminare sutikta menininke. Kauno buitinių paslaugų ir verslo mokyklos (KBPMV) istorijos ir pilietiškumo pagrindų mokytoja Laima Šližytė meniniais darbais iš popieriaus pasisiūlė papuošti mūsų mokyklą.

Karpiniai – didžioji p. Laimos aistra bei

vienas iš laisvalaikio leidimo būdų. „Karpyti pradėjau 2008 m. Karpinius naudoju mokykloje: informaciniams stendams, aplinkos puošybai, sudominti mokinius kitokia veikla, bet kuriu ir už įstaigos ribų“, – pasakojo pedagogė.

Iš balto, labai plono popieriaus augalinių motyvais iškarpyti kūriniai įspūdingai atrodo ne tik dieną, bet ir tamsiu paros metu. Dalis mūsų ugdytinių ne tik mokosi,

bet ir gyvena mokyklos bendrąbutyje. Taigi, vakare iš lauko apšviesti karpiniai atspindi ant sienų ir sukuria jiems magišką reginį.

PKNPM bendruomenė džiaugiasi ir dėkoja menininkei už dovaną. Štai kiek džiaugsmo ir malonių emocijų gali padovanoji net vienas žmogus!

Karpinių istorija

Karpiniai atsirado senovės Kinijoje (seniausi išlikę 4 a. karpiniai), paplito Japonijoje ir Vietname. Naudoti teatre (Pekino operos personažų kaukės), per religines apeigas, dovanoti drauge su šventinėmis vaišėmis. Puošiant namus karpiniais norėta apsaugoti nuo piktų dvasių, prišaukti sėkmę.

Karpinių autorė Laima Šližytė.

Mokyklos bendruomenė grožisi kaunietais kūrinių.

16–17 a. popierių karpiniai paplito ir Europoje. 19 a., atpigus popieriui, pradėjo karpinti ir valstiečiai. Jie karpiniais puošė langus, lentynas, nuotakos kampą, kūrė eglutės papuošalus, žaislus.

Lietuvoje karpymas paplito 19 a. pabaigoje. Vyravo ypač ažūriniai karpiniai, kuriems būdingi geometriniai ornamentai, panašūs į liaudies mezginių, drožinių, marčią raštus.

Žirafa Ella moko vaikus pažinti emocijas

Rasa VILIMINĖ

Vis dažniau tėveliai ir mokytojai užsimena apie vaikams kylančius sunkumus pažinti ir tinkamai reikšti emocijas, bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais. Reaguodama į kylančius iššūkius, Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro pedagogų bendruomenė dar prieš gerą dešimtmetį pradėjo rūpintis socialiniu ir emociniu vaikų ugdymu.

Pasitelkė socialinio ir emocinio ugdymo (SEU) programas

Šiuo metu centre įgyvendinamos šios SEU programos: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse „Kimochis“, pradinėse klasėse – „Obuolys“ ir „Zipio draugai“, 5–10 klasėse – „Įveikime kartu“ ir LIONS QUEST gyvenimo įgūdžių ugdymo programa „Paauglystės kryžkelės“. Tačiau specialistai nenustoję ieškoti ir naujų programų, kurios labiau tiktų kurtiems bei kompleksinių negalių turintiems vaikams.

2021 m. KKNUC psichologė Vilma Narkevičienė dalyvavo Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) vykdomame projekte „Įtraukusis ugdymas ankstyvojoje vaikystėje: vaikų elgesio valdymo modeliavimas“. Jo tikslas buvo išbandyti naujas ikimokyklinio, priešmokyklinio amžiaus vaikų socialinio emocinio ugdymo programas. Psichologė dalyvavo „ELLA – socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo programos“ moky-

muose, kuriuos vedė jos autorės dr. Elfriede Amtmann ir Verena Kerbl iš Austrijos Graco privačios aukštosios pedagoginės mokyklos.

Programa ELLA savo turiniu ir priemonėmis pasirodė ištis tinkama kurtiems vaikams, tad KKNUC specialistės: socialinė pedagogė Rasa Vilimienė ir psichologė Vilma Narkevičienė – nusprendė šią programą išbandyti ikimokyklinio ugdymo „Meškučių“ grupėje ir parengiamojoje klasėje. Dalinamės patirtimi.

Ella – puiki santykių ekspertė

Ella yra rankinė lėlė žirafa. Ji yra jausmų, emocijų ekspertė. Žirafa atkeliauja pas vaikus į grupę ar klasę ir joje apsigyvena. Ella yra labai miela, švelni, tad vaikams malonu ją imti į rankas, su ja bendrauti, ją apkabinti. Žirafa moko vaikus pažinti emocijas, jas įvardinti ir tinkamai išreikšti. Kas savaitę vyksta užsiėmimas, kurį veda gestų kalbą mokančios KKNUC specialistės.

Užsiėmimas prasideda Ellos pasisveikimu su kiekvienu pamokos dalyviu: vaikais, mokytojais, mokytojų padėjėjais. Kiekvieno klausiama, kaip jis jaučiasi. Tada atliekamos praktinės užduotėlės, žaidžiami vaidybiniai žaidimai apie įvairiose situacijose kylančias emocijas, pasakojama apie pyktį ir jo valdymą, nusiramimo būdus ir kt. Vėliau vyksta aptarimas, tuomet vaikai vertina užsiėmimą ir mokosi reflektuoti savo patirtį. Užsiėmimas baigiasi daina apie emocijas „Ella šalia“.

Socialinis ir emocinis ugdymas tęsiasi visą savaitę. Mokytojos per pokalbius, žaidimus stengiasi įtvirtinti vykusio užsiėmimo temą, perkelti įgytą patirtį, žinias, įgūdžius į kasdienybę. Žirafa Ella lieka grupėje kaip stebėtoja ir talkininkė. Jei vaikas liūdi, galima pakviesti Ellą, kad ji paguostų. Jei grupėje kyla ginčas, Ella gali įsikišti kaip konfliktų sprendimo tarpininkė. Žirafai galima pasakoti apie patirtas sėkmes.

Programa tik įsibėgėja, bet ji jau dabar gerai vertinama vaikų ir mokytojų. Vaikai laukia užsiėmimų, aktyviai juose dalyvauja, patiria daug teigiamų emocijų, įgauna patirties. Taigi, galvojame, kad iš Austrijos atkeliauvusi žirafa Ella, per trumpą laiką tapusi gera kurčiųjų vaikų ir jų mokytojų drauge, turėtų pasižinti centrinio ilgesnio laikui.

Santykių ekspertė Žirafa Ella iš Austrijos puikiai pritapo kurčiųjų mokykloje Kaune.

R. Vilimienės nuotr.

Atšventė šimtadienį „Akiračio“ inf.

Dar viena Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro gimnazistų laida pamažėle ruošiasi į savarankiško gyvenimo kelią. O kad pasirengimas nestokotų ne tik kasdienio darbo ir pastangų, bet ir džiaugsmo, palaikymo, IV gimnazijos klasės mokiniams tradiciškai šimtadienio šventę paruošė metais jaunesni bendramoksliai.

Šimtadieniui jie parinko Hogvartso – magiškos Hario Poterio burtininkų mokyklos – temą.

Visi penki baigiamosios klasės mokiniai turėjo laikyti „egaminą“. Užduotys pasirodė esančios ne iš lengvųjų, tačiau gimnazistai jas įveikė ir, sėkmingai išlaikę „egaminą“, buvo iškilmingai apdovanoti: kiekvienam įteiktas „burtininkų mokyklos“ diplomas ir at-

Šimtadienio šventė LKNUC.

minimo dovanos bei suteikta galimybė įsiamžinti užsidėjus garsiąją burtininko skrybėlę. Kad nesuklystų skaičiuodami likusias mokykloje dienas, dvilyktokams taip pat įteiktas tradicinis šimtą dienų iki egzaminų primenantis kalendorius.

X gimnazijos laidą sveikino ir sėkmės bei susikaupimo artėjančiuose egzaminuose linkėjo centro direktorė Svetlana Beniušienė, Gimnazijos skyriaus vedėja Jolita Levickienė, Neformaliojo švietimo ir socializacijos skyriaus vedėja Neringa Narušytė, klasės vadovė Skaidrė Barčienė ir auklėtoja Ramunė Buikauskienė.

Lietuviška mokykla vakar ir šiandien

Laimutė LAZDAUSKIENĖ,
Laima PALIONIENĖ

Vasario 7-11 dienomis Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje ypač dažnai buvo minimas Lietuvos vardas. Pradinių klasių mokiniai, vadovaujami savo mokytojų Laimutės Lazdauskienės ir Laimos Palionienės, vykdė kūrybinį projektą „Lietuviška mokykla vakar ir šiandien...“

Pirmą projekto dieną vyko dailyraščio „Mano Lietuvai“ konkursas. Mokiniai turėjo kuo gražiau nurašyti eilėraščius apie Lietuvą.

Antrą projekto dieną smagią popietę surengė muzikos ritmikos mokytoja metodininkė Regina Liutkevičienė. Mokiniai ne tik šoko ir žaidė, bet ir atliko neįprastas užduotis: šiaudeliu supūtė lietuvišką vėliavą iš spalvotų kvadratėlių, draugiškai rinko sukarpytus žodžius ir iš jų sudėliojo Lietuvos himną, perskaitė jį, sugiedojo gestų kalba.

Trečią projekto dieną pamokos vyko netradicinėje aplinkoje. Visi pradinių klasių mokiniai vyko į Pasvalio krašto muziejų, kuriame edukacinio užsiėmimo metu mokėsi slaptojoje lietuviškoje mokykloje. Pamokas dūminėje gryčioje vedė *daraktorė*. Jai talkino pirkios *gaspadinė*. Vaikai susipažino su senoviškos lietuviškos mokyklos veikla, o vėliau tapo jos *mokytiniais*. Skaitė iš tų laikų knygelį, kalkiniu rašalu žąsies plunksna rašė ant medinių lentelių, iš „silkinio“ popieriaus siuvo *sąsiuvinius-tetradkas*. Sužinojo ir apie bausmes – skaudžius kirčius linuote bei klūpojamą ant žirnių. Netikėtai įsiveržęs piktas žandaras su bizūnu rankoje visus išvaikė.

Mokiniai šoko prie iš anksto numatytų, sutartų darbų. Vieni verpė, kiti vijo virves, treči siuvo ar skaitė rusiškas knygas. Visi balsu kartoję „mama“, „papa“ (*liet. tėtis*). Visiems buvo svarbu apgauti žandarą ir išgelbėti lietuviškas knygeles bei *tetradkas*. Edukaciniame

Pasvalio krašto muziejuje vaikai susipažino su lietuviškos mokyklos istorija.

užsiėmime vaikai susipažino su pirmosios lietuviškos mokyklos istorija, pajuto ir išgyveno tų laikų dvasią.

Dar kitą dieną surdopedagogė ir tautodailininkė Genutė Sutkuvienė atskleidė mažiesiems tautinių juostelių pynimo subtilybes: kaip derinti spalvas, formuoti raštus, supažindino su jų pynimo technika. O paskui visi vaišinosi iš Pasvalio krašto muziejaus parsivežtomis lauktuvėmis ir dalyvavo žaibo turnyre, kuriame demonstravo žinias apie gimtąjį kraštą.

Projektą užbaigė dar kitą dieną. Susirinkome apžiūrėti mokyklos muziejuje eksponuojamų per teminę savaitę pagamintų kūrybinių darbų parodą. Mokinių pastangos buvo gausiai įvertintos komplimentais, padėkos raštais ir saldžiomis dovanėlėmis.

Vaikų rankytės taria „Lietuva“.

Visi draugiškai supūtė lietuvišką vėliavą.

Muziejuje „pasivažinėjo“ senutėlė „Jawa“ su priekaba.

Nina Šamakova.

Jurgita Jankutė-Meškinė.

Justina Vertelkaitė.

Arūnas Bražinskas.

Vytautas Pivoras.

Lektorius iš Dž. Britanijos Clark Denmark.

Kurtieji diktoriai patirties semiasi iš britų

Į antrąją pusę perkopė 2 metų trukmės Europos Sąjungos „Erasmus+“ programos lėšomis finansuojamas tarptautinis projektas „DEAFMEDIA – Media, Reliable Information and Deaf People in Europe 2020“. 2021 m. pradžioje startavusio projekto koordinatorių – Ispanijos kurčiųjų konfederacija, partneriai: Inovacijų ir technologijų fondas (Ispanija), Kroatijos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų draugija, kurčiųjų televizija „Red Bee Media“ (Jungtinė Karalystė) ir Lietuvos kurčiųjų draugija. Pagal Lietuvos projekto vykdytojų išankstinę viziją buvo suplanuota klausos negalią turintiems asmenims išplėsti prieigą prie informacijos bei konkurso tvarka atsirinkti ir paruošti kurčius diktorius-vertėjus dirbti žiniasklaidoje.

Po LKD atrankos – mokymai. Viešąjį diktorių-vertėjų konkursą laimėjo ir kartu su LKD viešųjų ryšių koordinatore Justina Vertelkaite projekte informacijos viešinimo paslapčių semiasi Jurgita Jankutė-Meškinė, Nina Šamakova, Vytautas Pivoras ir Arūnas Bražinskas (jis projekte pakeitė 2022 m. sausį mirusią Ievą Aužbikavičienę). Pernai rudenį projekto dalyviams surengti 4 nuotoliniai seminarai. Juos vedė kolegos iš Jungtinės Karalystės – projekto lektoriai Lesley McGilp ir Clark Denmark (kurtieji).

„Red Bee“ pamokos. Seminarai, pasak diktorių-vertėjų, prasidėjo nuo mokymų nufilmuoti ir pateikti naujienas tiesioginiame eteriye. Dalyviai sužinojo, kaip neatsilikti nuo kalbančiojo esant greitam kalbėjimo tempui, išlaikyti ne tik reikiamą vertimo tempą, bet ir pagauti tam tikrą vertimo ritmiką, išmokti skubiai verčiant išvengti klaidų, „pataupyti“ vertimo laiką. Gavo patarimų, kaip tiesioginio eterio metu vertėjas turi stovėti, elgtis, dėlioti sakinius gestų kalba.

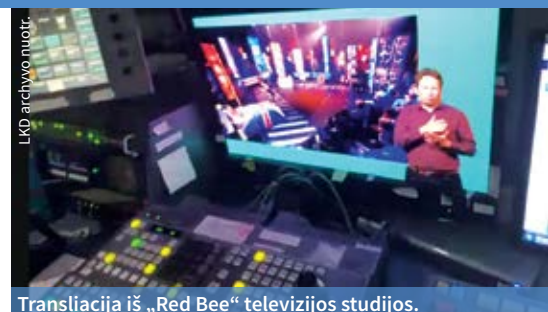
Vien LGK mokėti neužtenka. V. Pivoras atkreipė dėmesį, kad vertėjo-diktoriaus profesijai keliama aukšti išsilavinimo reikalavimai. Iš jo tikimasi ne tik puikių gestų kalbos žinių, jis taip pat privalo labai gerai mokėti nacionalinę kalbą. Be to, turi domėtis šalies vidaus ir užsienio politika, pažinti nacionalinės kurčiųjų bendruomenės gyvenimą, turėti su ja glaudų ryšį. Tik žinių iš įvairių gyvenimo

sričių turintis diktoriaus, pasak pašnekovo, pajėgus susidoroti su sudėtingiausiais viešiniu specialistams tenkančiais iššūkiais.

Mažos gudrybės. Seminarų metu projekto dalyviai sužinojo, kaip verčiant tiesioginiame eteriye gestų kalba „užrašyti“ siužetą pristatomų asmenų pavardes, kaip tą patį asmenį įvardyti, kai jo pavardė kartojama. N. Šamakova atkreipė dėmesį, kad vertimo metu daromos pauzės taip pat atlieka tam tikrą paskirtį.

Vertimas masiniuose renginiuose. „Seminarų metu žiūrėjome, kaip vyksta paralimpinį žaidynių atidarymo vertimas į gestų kalbą realiuoju laiku, kaip organizuojamas darbas. Seminarai kartais vyko ir neįprastu laiku, nes skirtingos laiko zonos. Pamenu, vienas seminaras prasidėjo 24 val. Lietuvos laiku ir truko iki 1 val. nakties. Visi mokymai vyksta tarptautiniais gestais“, – pasakojo J. Vertelkaitė.

Inovatyvios technologijos. Tačiau daugiausia diktorių-vertėjų pasisakymuose dėmesio teko kurčiųjų televizijoje „Red Bee“ įdiegtai įrangai. Anot J. Jankutės-Meškinės, N. Šakovos, bėgu turint tokią įrangą ir galimybes sėkmingai organizuoti darbą, pasiekti puikios vertimo kokybės. Priešais diktorių studijoje – kamera, o ją supa nuo dviejų iki šešių ekranų, suskaičiavo pašnekovai. Mažiausiai viename matoma transliacija, kitame – „bėgančioji eilutė“. Be to, priešais kurčiąjį stovi girdintis vertėjas, tad prireikus patikslinti žodį ar gestą girdintis kolega pasirėngęs akimirksniu ateiti

Transliacija iš „Red Bee“ televizijos studijos.

į pagalbą. Tekstui artėjant į pabaigą įsižiebia raudona lemputė, taip vertėjas perspėjamas laiku pabaigti vertimą. Studijoje pasikeisdami dirba du operatoriai.

Britai vertimui ruošiasi iš anksto. Britai, be kita ko, turi suformavę konsultantų darbo grupę, kuri kartu su diktoriais vertimus aptaria iš anksto. Tačiau svarbiausia nuostata: vertimo metu pirmenybę teikti kurčiųjų bendruomenėje prigijusiems ir plačiai paplitusiems gestams.

Lietuviai laukia praktinių mokymų. Tiesa, kol kas lietuviai diktoriai visą įspūdingą filmavimo ir transliacijų įrangą matė tik per tiesioginę transliaciją iš „Red Bee“ studijos seminario metu. Todėl dabar nekantriai laukia suplanuotos kelionės į Londoną, kur turės galimybę ne tik pažangiausias technologijas pamatyti savo akimis, bet, tikėtina, jų pagalba patys pabandyti atlikti vertimą. Tačiau viso pasaulio planus jaukiantis koronavirusas ir čia pasidarbavo. Kovą į Londoną suplanuota kelionė nukeliama vėlesniam laikui, tikriausiai praktiniai mokymai vyks liepos mėnesį.

Nelengvi namų darbai. Na, o šiuo metu projekto dalyviai jau baigė durtis su jiems lektorių skirtais namų darbais. N. Šakovos pritarė, kad anaipol ne visos užduotys buvo lengvos. Pvz., kai tam tikros apimties teksto vertimą reikėjo „sutalpinti“ į limituotą laiką. Vasario 16-ąją vyko namų darbų nuotolinis aptarimas. Kodėl būtent tokia diena? Diktoriai supratingai šypsosi: nacionalinė šventė tądien išpuolė tik lietuviams.

Daugiau apie suplanuotas projekto „Deafmedia“ veiklas ir susitikimus, kurių vienas vyks ir Lietuvoje, parašysime pavasarį.

Antrokai mokosi plaukti

Į redakciją atskriejo pluoštelis nuotraukų iš Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro. Jose – kadrai iš Fabijoniškių baseino, kur centro antrokai, palydėti ir rūpestingai prižiūrimi kūno kultūros mokytojos Gražinos Jočytės ir auklėtojos Kristinos Zenevičienės, mokosi plaukti.

LKNUC inf.

„Pamokoje antrokai lavina plaukimo nugara ir laisvuju stiliumi įgūdžius, pagalbinių priemonių pagalba mokosi taisyklingų kojų judesių, vandenyje rodo drąsą. Vienoje iš nuotraukų užfiksuojame, kai pamokos pabaigoje antrokai nekantraudami laukė šuolio į vandenį!“, – džiaugėsi savo mokinių pažanga kūno kultūros mokytoja G. Jočytė.

Nemokamos plaukimo pamokos – tai projekto „Mokėk plaukti ir saugiai elgtis vandenyje“ atverta galimybė. Projektą koordinuoja ir administruoja VšĮ Lietuvos plaukimo federacijos informacijos ir paslaugų biuras, finansuoja – Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir miestų, kuriuose vyksta projektas, savivaldybės.

„Džiaugiuosi, kad jau antri metai LKNUC antrokai dalyvauja šiame projekte. Asmeniškai dėkoju VšĮ „Active Vilnius“ atstovui Donatui Balandžiui už geranoriškumą, lankstumą, drąsą priimti kurčius vaikus į plaukimo programą be jokių išankstinių nuostatų. Tai jo dėka Fabijoniškių baseine atsirado vietos ir mūsų antrokams. Taip pat dėkoju kūno kultūros mokytojai G. Jočytei ir auklėtojai K. Zenevičienei už jų nuoširdų darbą ir atsakingą vaikų globą“, – sakė LKNUC direktorė Svetlana Beniušienė.

LKNUC antrokai Fabijoniškių baseine.

K. Zenevičienės nuotr.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti 261 55 93
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp.l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 52081

Projektą „Kurčiųjų bendruomenės
sociokultūrinės tapatybės stiprinimas
ir bendrystės su visuomene
atradimai“ 24 tūkst. eurų
suma remia SRTRF.

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami, nesaugojami.
Laikraštįje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.